

VUKADIN I. ĐORĐEVIĆ, dipl. inž. građevinarstva
(1922. – 2012.)

Vukadin Đorđević, dipl.inž.građ. jedan je od onih velikih srpskih graditelja koji, zbog izvanrednih građevinskih poslova koje su uspešno obavili za svoju zemlju, čine čast Građevinskom fakultetu u Beogradu i kao takvi treba da budu trajno zapamćeni u analima fakulteta. Od samog početka rada na planiranju HEPS Đerdap Vukadin Đorđević je bio uključen u taj projekat, a nakon odluke o početku njegove realizacije dobio je veoma odgovornu dužnost Šefa projekta tog sistema. Tu izuzetno odgovornu i tešku dužnost obavio je na najbolji način. Nakon osnivanja Akademije inženjerskih nauka Srbije i Crne Gore izabran je za redovnog člana. Nosilac je najviše državne nagrade Republike Srbije – Sedmojulske nagrade i brojnih drugih priznanja. Preminuo je 2012. godine.

Vukadin Đorđević je rođen 25. februara 1922. godine u selu Gradasnici kod Pirota. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Pirotu i odmah nakon završetka rata, decembra 1945. godine upisao se na Građevinski odsek Tehničkog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Diplomirao je oktobra 1950. na tada već reorganizovanom fakultetu koji je 1948. godine prerastao u Građevinski fakultet Tehničke velike škole u Beogradu. Diplomirao je iz 'Korišćenja vodnih snaga' kod profesora Miladina Pećinara. Tema zadatka bilo je vodoprivredno-energetsko rešavanje gornjeg dela Ibra, pri čemu je traženo da se obezbedi i voda za hlađenje budućih termoelektrana kod Kosovske Mitrovice, na bazi lignita sa Kosova. Kao rezultat tog diplomskog rada predložena je brana Gazivode na Ibru. U skladu sa tadašnjom planskom raspodelom kadrova odmah dobija vrlo odgovorne izvođačke zadatke. Radi kao izvođač radova na vojnim objektima koji su građeni za potrebe ratne mornarice u Divuljama, Trogiru i u Pločama. Na izvođenju tih, za našu odbranu veoma važnih objekata, radi do decembra 1951. godine. Rokovi za izvođenje bili su izuzetno strogi i napregnuti (treba podsetiti da su to bili teški dani ekonomske blokade i najvećeg vojnog pritiska na Jugoslaviju), sredstva su bila jako oskudna, tako da se inženjer Vukadin Đorđević trudio da usavršavanjem organizacije i tehnologije izvođenja prevaziđe nedostatak opreme za izvođenje. Ne jednom je isticao da mu je to početno iskustvo – rad u najvećoj oskudici i vremenskoj iznudici – bilo izvanredna škola koja mu je jako koristila u kasnijem inženjerskom radu.

Decembra 1951. godine prelazi u preduzeće 'Hidro – termo – elektro – projekt', čija je delatnost bila projektovanje hidro i termoelektrana, kao i raznih vodoprivrednih objekata. Iz tog preduzeća je kasnije reorganizacijama nastao današnji 'Energoprojekt' iz Beograda. U periodu od decembra 1951. godine do septembra 1957. godine rukovodio je izradom projekata čitavog niza malih i srednjih hidroelektrana i vodoprivrednih sistema. Iz tog projektantsko-graditeljskog opusa mogu se izdvojiti sledeći projekti: Idejni projekat HE 'Gamzigrad' na Crnom Timoku, idejni i glavni projekat HE 'Kožnjar' na Dečanskoj Bistrici, koja je puštena u pogon 1957. godine, idejni i glavni projekat HE 'Diknice' na obroncima Šar planine, puštene u pogon 1955. godine, idejni projekat HE 'Visoki Dečani' na Dečanskoj Bistrici, idejni projekat HE 'Rugovo' snaga 18 MW na Pečkoj Bistrici, idejni projekat

vodoprivrednog sistema 'Batlava' na Batlavi, koji je tada projektovan za snabdevanje vodom termoelektrana na Kosovu, a koji je danas u sistemu snabdevanja tog dela Kosova. Vukadin Đorđević radi i glavni projekat HE 'Vrla IV' u okviru Vlasinskog sistema, kao i idejni projekat HE 'Aja marina' na Kritu, za grčkog investitora.

Nakon te vrlo plodne prakse na nizu objekata širokog spektra različitih dispozicija, od kojih su neki bili prvenci naše hidroenergetike Vukadin Đorđević septembra 1957. godine dobija najodgovorniji zadatak: projektovanje hidroelektrane na Dunavu. Na tim dunavskim projektima radio je dvadeset osam godina, najpre kao projektant, a kasnije i kao šef projekta, sve do realizacije HEPS Đerdap 1 i već podmaklih radova na HEPS Đerdap 2. Na dunavsko-đerdapskim projektima intenzivno radi sve do 1985. godine, kada, dve godine pre odlaska u penziju, prelazi na dužnost glavnog inženjera za projekte u istočnom regionu Srbije.

Rad Vukadina Đorđevića na projektu dunavskih hidroelektrana najbolje odslikava istorijat stvaranja tog džina evropske hidrogradnje i hidroenergetike. Rad na projektu tekao je sa promenljivim intezitetom i sastojao se iz više faza. U prvoj fazi projektovanja urađen je projektni dokument 'Tehničko – ekonomski memorandum za energetska plovidbeno rešenje zajedničkog jugoslovensko – rumunskog sektora Dunava'. Ta faza planiranja imala je zadatak da razmotri više varijanti iskorišćenja hidroenergetskog potencijala zajedničkog sektora Dunava i da predloži najpovoljnije rešenje u energetska i plovidbenom pogledu, kao i da pripremi predlog za etapno izvođenje objekata. Po sadašnjoj planerskoj terminologiji, memorandum je imao nivo Generalnog projekta. Odabrana varijanta, kao najpovoljnija, predviđala je izgradnju HE 'Đerdap 1' na profilu kod sela Sip, na jugoslovenskoj, odnosno Gura Vaj na rumunskoj strani. Tim objektom se već u I fazi iskorišćavalo 81% raspoloživog potencijala zajedničkog sektora Dunava, uz istovremeno otklanjanje svih problema koji su ograničavali plovidbu na tom sektoru Dunava. Za II fazu predviđena je izgradnja HE Đerdap 2 na profilu Kusjak, na jugoslovenskoj, odnosno Ostrvo Mare na rumunskoj strani. Na osnovu analiza koje su obavljane u Tehničkom memorandumu i odabrane varijante, Vlade Jugoslavije i Rumunije donele su 1963. godine odluku da se pristupi projektovanju i izgradnji hidroelektrana i plovidbenog sistema na zajedničkom sektoru Dunava. Projektovanje jugoslovenskog dela povereno je Energoprojektu iz Beograda, a rumunskog I.S.P.H. iz Bukurešta. Za Šefa projekta sa jugoslovenske strane određen je Vukadin Đorđević, dipl.inž.građ. kao čovek sa bogatim iskustvom u realizaciji hidroenergetskih objekata i kreiranju projektnih rešenja objekata na Dunavu.

Realizacija projekta HEPS Đerdap 1 bio je najteži, ali i najzahvalniji graditeljski izazov na svetskom nivou. Problem Šefa projekta bio je utoliko složeniji što je sva projektna rešenja trebalo koordinirati i usaglašavati sa levoobalnim partnerom. Taj nestandardni projektni problem V.Đorđević je uspešno prevazilazio. Umešno je rukovodio projektantskim timom u kome je bilo stotine inženjera i stručnjaka svih specijalnosti. Od hidrologa i hidrauličara, geologa, hidrogeologa, geotehničara, seizmologa, preko eksperta za najširi spektar betonskih i čeličnih konstrukcija, stručnjaka za organizaciju radova, plovidbu, specijalista za hidromehaničku, mašinsku i elektroopremu, pa do mnogih eksperata za specifične grane kao što su rečni nanos, poljoprivreda, zaštita spomenika kulture, itd. I taj veliki projektno-ekspertska tim je trebalo objediniti, koordinirati, često i pomiriti oprečna mišljenja i dovesti u

jedan optimalan projektni sklad. Autor ovog prikaza, tada mlad inženjer angažovan na jednom segmentu tog projekta, sa zadovoljstvom se seća stručnih sastanaka na kojima je Vukadin Đorđević kao Šef projekta ispoljavao izuzetnu stručnu kompetentnost, ali i one najlepše ljudske osobine koje su ga krasile: studiozno, strpljivo i sa razumevanjem je ulazio i u vrlo specifične, važne probleme koje su mu referisali stručnjaci najrazličitijih profila, razgraničavao bitno od nebitnog, hitno od manje hitnog, i onda je kao Šef projekta fokusirao problem na dobru projektnu odluku. Projekat je tretirao kao skladnu integralnu celinu u kojoj nema nevažnih detalja – da bi projekat uspeo treba naći valjane odgovore i za detalje koji se nekima na prvi pogled čine sitnim.

Izgradnja HEPS Đerdap 1 započela je septembra 1964. godine, a uspešno je završena 1972. godine, kada su obe elektrane pustili u pogon predsednici SFRJ i Rumunije. To je bio jedan od najdelikatnijih hidrograđevinskih projekata u svetu, po nizu parametara, ali je posebno bio težak problem skretanja reke, koji je izvanredno rešen zagatima u više faza, koji su omogućavali nesmetanu gradnju i pouzdanu evakuaciju velikih voda, uz najmanje moguće remećenje plovidbe. I iz stanovišta sadašnje raspoložive tehnologije za građenje gotovo je nepojmljivo da je zahvaljujući izvanrednoj organizaciji radova prekid u plovidbi u zoni gradilišta bio samo 9 dana, samo tokom zatvaranja zagata II faze. Iz celog sveta su dolazili eksperti na HEPS Đerdap da uče na tom uzornom gradilištu, a srpska projektna i izvođačka privreda, kao i prateća industrija hidromehaničke opreme svrstavane su u sam svetski vrh hidrogradnje.

Posao Šefa projekta bio utoliko složeniji što projekat nije obuhvatao samo glavni objekat, već i ogroman broj zaštitnih i drugih objekata duž celog uspora na Dunavu i pritokama. To su bili objekti najšireg spektra – od projekata preseljenja naselja, objekata zaštite priobalja, rekonstrukcije niza sistema sa kojima je uspor od brane Đerdap 1 imao određene interakcije (izvorišta vodovoda, kanalizacije priobalnih naselja, regulacioni objekti, pristaništa, uređenje obala i zonama naselja), pa do specifičnih poduhvata, kao što su bili podizanje 'Trajanove table', premeštanje arheoloških nalazišta, i sl. U sve te složene probleme inženjer Vukadin Đorđević je ulazio vrlo savesno i odgovorno, ne potcenjujući ni jedan naizgled sporedan detalj. Od svojih saradnika je tražio da postupaju na isti način, stvarajući izvanredno motivisan i kompetentan tim za realizaciju tog grandioznog poduhvata.

Nakon završetka radova na HEPS Đerdap 1 Vukadin Đorđević u svojstvu šefa projekta nastavlja da rukovodi aktivnostima na projektu i realizaciji projekta HEPS Đerdap 2, čija je izgradnja započela 1977. godine. Taj projekat je jedan od najsloženijih, sa nestandardnom, nesimetričnom dispozicijom, sa kapsulnim agregatima koji su za našu projektnu praksu bili novost. Na tom projektu ostaje do 1985. godine. U penziju odlazi 1987. godine, sa funkcije glavnog inženjera 'Energoprojekta' za region istočne Srbije.

Za svoj samopregoran rad inženjer Vukadin Đorđević je dobio najviša državna priznanja. Godine 1973. za uspešnu realizaciju đerdapskog projekta dobio je najvišu nagradu Republike Srbije – Sedmojulsku nagradu. Nosilac je više odlikovanja: Orden rada III stepena (1956). Orden rada sa crvenom zastavom (1972), Orden rada I reda (1972) – odlikovanje rumunske vlade za rad na zajedničkom projektu HEPS Đerdap, plakete grada Pirot (1973) za dostignuća

u energetske izgradnje zemlje, plakete EPS-a 'Đorđe Stanojević' (1996) za izvanredne doprinose energetske razvoju Republike Srbije.

Imajući u vidu sve gore navedeno, Građevinski fakultet Univerziteta u Beogradu sa ponosom čuva uspomenu na svog nekadašnjeg studenta - velikog graditelja Vukadin Đorđevića.

Branislav Đorđević

15.06.2018.